Lieta Nr.A42516208
A1265-10/09

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2010.gada 28.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Lolita Andersone,
piedaloties atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pilnvarotajai pārstāvei *S.M.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja *L.V.* pieteikumu par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2008.gada 7.februāra lēmuma Nr.51-11/40/893 atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu,

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA vai atbildētāja) 2008.gada 7.februāra lēmumu Nr.51-11/40/893 (turpmāk – Lēmums), pamatots ar Valsts sociālo pabalstu likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktu un 2.punktu, 4.panta pirmo daļu un Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 1., 7. un 81.panta otrās daļas 1.punktu un piekto daļu, tika atstāts negrozīts VSAA Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas nodaļas 2007.gada 14.decembra lēmums Nr.22906738 „Par atteikumu piešķirt valsts sociālos pabalstu", ar kuru *L.V.* (turpmāk – pieteicēja) atteikta bērna piedzimšanas pabalsts piešķiršana.

Lēmums pamatots ar turpmāk minētiem argumentiem.

[1.1] Pieteicējai un *M.L.* (turpmāk - *M.L.*) 2007.gada 9.jūnijā Nīderlandē, piedzimis dēls *R.L.* (turpmāk - *R.L.*), kas apliecināts Nīderlandes Dzimtsarakstu nodaļas 2007.gada 11.jūnijā izsniegtajā dzimšanas izrakstā.

Pieteicēja 2007.gada 13.augustā VSAA Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas nodaļā iesniegusi iesniegumu bērna piedzimšanas pabalsta piešķiršanai par bērnu *R.L.*, savukārt, 2007.gada 14.decembrī VSAA Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas nodaļa pieņēmusi lēmumu Nr.22906738 „Par atteikumu piešķirt valsis sociālos pabalstus", pamatojoties uz to, ka pabalsta pieprasītajā pastāvīgi nedzīvo Latvijas teritorijā.

[1.2] Saskaņā ar Iedzīvotāju Reģistra datu bāzē reģistrēto informāciju un pieteicējas iesniegumos valsts sociālo pabalstu piešķiršanai noradīto, viņas dzīvesvieta ir deklarēta */adrese/*. Par bērna tēvu, *M.L.*, norādīts, ka viņa deklarētā adrese ir */adrese/*, bet faktiskās adreses ir divas - */adrese/* un */adrese/*.

Saskaņā ar Valsts Ieņēmumu dienesta (turpmāk - VID) sniegto informāciju pieteicējai ir darba attiecības ar individuālo uzņēmumu

„Plānošanas konsultāciju birojs", taču valsts sociālās iemaksas par pieteicēju minētajā uzņēmumā ir veiktas tikai līdz 2003.gada janvārim.

[1.3] VSAA ir sazinājusies ar Nīderlandes kompetento institūciju, lai pārliecinātos, vai pieteicējas ģimenei nav tiesību uz ģimenes pabalstu saņemšanu Nīderlandē un ir saņēmusi atbildi, kurā norāda, ka pieteicēja ir bijusi nodarbināta Vācijā līdz 2005.gada 16.septembrim, pieteicēja ar ģimeni dzīvo Nīderlande un *M.L.* kopš 1997.gada ir nodarbināts šajā valstī. Ģimenei kopš 2006.gada pirmā ceturkšņa Nīderlandē tiek maksāti ģimenes pabalsti par *E.L.* un kopš 2007.gada trešā ceturkšņa arī par *R.L.*

No Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 4.panta pirmās daļas izriet, ka pieteicējai ir pienākums informēt Latvijas dzīvesvietas deklarēšanas iestādi par savas dzīvesvietas adresi Nīderlandē, kur viņa dzīvo un ir sasniedzama.

[1.4] Izvērtējot pieteicējas iesniegumā minētos faktus kopsakarā ar pārējiem lietas materiāliem, VSAA uzskata, ka viņa nedzīvo Latvijā pastāvīgi, bet gan dzīvo arī ārzemēs, jo sociālās iemaksas par pieteicēju Latvijā ir veiktas līdz 2007.gada janvārim, pieteicēja ir bijusi nodarbināta Vācijā līdz 2005.gada 16.septembrim, 2007.gada 9.jūnijā Nīderlandē pieteicējai piedzimis dēls *R.L.,* bērna tēvs dzīvo un ir nodarbināts Nīderlandē, ģimenei kopš 2006.gada pirmā ceturkšņa Nīderlandē liek maksāti ģimenes pabalsti par *E.L.* un kopš 2007.gada trešā ceturkšņa arī par *R.L.*

[1.5] Tiesību normas - Valsts sociālo pabalstu likuma 4.panta pirmās daļas – piemērošanas priekšnosacījums ir tieši apstāklis, ka persona pastāvīgi dzīvo Latvijas teritorijā, savukārt, gadījumā, ja persona Latvijā pastāvīgi nedzīvo, nav nozīmes apstākļiem, kā arī nav nozīmes iemesliem, kara dēļ persona Latvijā nedzīvo pastāvīgi - vai persona ārzemēs strādā, vai arī uzturas tur citu iemeslu dēļ.

[1.6] VSAA secina, ka pieteicēja pastāvīgi Latvijā nedzīvo un līdz ar to nevar pretendēt uz valsis sociālo pabalstu, tai skaitā, bērna piedzimšanas pabalsta saņemšanu Latvijā.

[2] 2008.gada 17.martā Administratīvajā rajona tiesā saņemts *L.V.* pieteikums, kurā lūgts atcelt Lēmumu un izdot labvēlīgu administratīvo aktu par bērna piedzimšanas pabalsta izmaksāšanu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētiem argumentiem.

[2.1] VSAA ir kļūdaini secinājusi, ka pieteicējas pastāvīgā dzīvesvieta ir nevis Latvija, bet ārzemes, jo fakts, ka pieteicēja ceļo un neuzturas Latvijā 12 mēnešus jeb 365 dienas gadā, nevar būt par pamatu uzskatam, ka pieteicējas pastāvīgā dzīvesvieta nav Latvija. VSAA atsaucas uz Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 4.panta pirmajā daļā noteikto, tomēr VSAA nav ņēmusi vērā, ka attiecībā uz pastāvīgās dzīvesvietas ārzemēs deklarēšanas pienākumu darbojas speciālās normas - Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 6.panta piektā daļa un Iedzīvotāju reģistra likuma 15.panta otrā daļa. Pieteicējas ieskatā likumdevēja mērķis nav bijis jebkuru ciemošanās vai tūrisma izbraucienu ārpus Latvijas, ja tas ir ilgāks par mēnesi, uzreiz, bez sīkākas iedziļināšanās,

uzskatīt par dzīvesvietas maiņu. Tā vietā ir noteikts saprātīgs nepārtrauktas prombūtnes no Latvijas termiņš - seši mēneši, kuriem iztekot, var sākt uzskatīt, ka persona ir mainījusi savu dzīvesvietu un pārcēlusies uz pastāvīgu dzīvi ārpus Latvijas. Pieteicējas prombūtnes periods no Latvijas nekad nav pārsniedzis nepārtrauktus sešus mēnešus, tādēļ nav pamata uzskatīt, ka pieteicēja būtu mainījusi dzīvesvietu un pastāvīgi nedzīvotu Latvijā.

[2.2] VSAA nav ņēmusi vērā argumentu, ka laika posmā no 2006.gada oktobra līdz 2007.gada martam uz divu uzņēmuma līgumu pamata pieteicēja bija nodarbināta Valsts reģionālās attīstības aģentūrā un Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijā. Šajos divos līgumos noteiktos darba uzdevumus bija iespējams veikt, tikai atrodoties Latvijā. Pēc šo līgumdarbu beigšanas pieteicēja nav bijusi nodarbināta, jo gaidīja bērniņu.

[2.3] Pats fakts vien, ka pieteicējas darba devējs bija Vācijas uzņēmums, nenozīmē, ka ir mainījusies viņas pastāvīgā dzīvesvieta. Darba specifika bija tāda, ka savus darba pienākumus pieteicēja veica, atrodoties Latvijā, un regulāri izbraucot komandējumos uz Vāciju. Tāpat VSAA nav ņēmusi vērā pieteicējas argumentu, ka vecākais dēls *E.L.* dzimis priekšlaikus, pirms plānotā grūtniecības atvaļinājuma sākuma, tādējādi atvaļinājumu varēja izmantot tikai pēc viņa piedzimšanas. Laikā no 2005.gada 19.septembra līdz dēla piedzimšanai veselības saražģījumu dēļ bija izsniegta darba nespējas lapa. Līdz darba līguma termiņa beigām 2006.gada 31.decembrī pieteicēja atradās bērna kopšanas atvaļinājumā, un faktiski darba attiecības pie augstāk minēta darba devēja neturpināja.

[2.4] Pieteicējai 2007.gada 9.jūnijā Nīderlandē ir piedzimis dēls *R.L.*. Ievērojot savu un vēl nedzimušā bērna veselības stāvokli, kā arī iepriekšējo dzemdību pieredzi, pieteicēja izmantoja savas tiesības un izvēlējās dzemdēt dēlu Nīderlandē tās medicīniskās aprūpes iespēju un kvalitātes dēļ. Pieteicēja norāda, ka tādēļ vien nav pamata uzskatīt, ka pieteicēja pārcēlusies uz dzīvi ārzemēs. Turklāt pieteicējas pienākums ir nodrošināt, lai viņas vecākais bērns *E.L.* saņemtu labāko iespējamo rehabilitāciju un ārstēšanu, tādēļ regulāri kopā ar viņu pieteicēja uzturas ārstniecības un rehabilitācijas iestādēs Latvijā, un vienlaikus konsultējas un izmanto bērna rehabilitācijai pieejamos pakalpojumus arī Nīderlandē, šajā laikā apmetoties bērna tēva mājoklī.

[2.5] Pieteicēja paskaidro, ka saites ar bērna tēvu nav tik ciešas, lai būtu juridiski saistījušies laulībā, bērna tēva pastāvīgās dzīvesvietas izvēle nav atkarīga no pieteicējas izvēles. Bērnu tēva darbs ir cieši saistīts ar ilgstošiem un tāliem komandējumiem, kā dēļ kopdzīves iespēja Nīderlandē ir visai relatīva. Bērnu tēvs ir tas, kurš pievienojas dzīvei Latvijā, ko apliecina arī VSAA sniegtā informācija, ka bērna tēva *M.L.* deklarēta adrese ir Nīderlandē, bet faktiskās adreses ir divas, no kurām viena ir Latvijā, pieteicējas pastāvīgajā dzīvesvietā.

[2.6] Bērna vecākiem ir tiesības izvēlēties, kurš no bērna vecākiem saņems katru no iespējamajiem pabalstiem par katru no bērniem. Pieteicējas

savstarpējā vienošanās ar bērnu tēvu paredz, ka viņš ir pieprasījis un saņem regulāros valsts maksātos pabalstus par katru no bērniem savas dzīvesvietas valstī, savukārt pieteicēja paturējusi tiesības pieprasīt un saņemt vienreizējos pabalstus par katru no bērniem savas dzīvesvietas valstī.

[2.7] Papildus pieteicēja norāda, ka viņas pastāvīgo dzīvesvietu Latvijā, pierāda arī šādi fakti: 1) pieteicējas deklarētā dzīvesvietas adrese ir */adrese/*, kas ir arī pastāvīgā faktiskā dzīvesvieta, uz šo adresi tiek saņemti visi valsts un pašvaldības sūtījumi, Latvijā pieteicējai pieder nekustamais īpašums, ko arī pati apsaimnieko; 2) līdz pirmā bērna piedzimšanai pieteicēja pārsvarā uzturējās Latvijā ar izņēmumiem darba komandējumu laikā; 3) lai gan otrais bērns pieteicējai piedzima tikai nepilnus 20 mēnešus pēc pirmā bērna piedzimšanas, pirms otrā bērna piedzimšanas pieteicēja atgriezās darbā un strādāja tikai Latvijā.

[2.8] Pieteicējai nav saprotams, kādēļ VSAA ir atsaukusies uz Valsts sociālo pabalstu likuma 3.panta pirmās daļas 1. un 2. punktu. Pieteicēja pieprasījusi viņai izmaksāt nevis regulāri izmaksājamos valsts sociālos pabalstus, bet gan vienreiz izmaksājamo valsts sociālo bērna piedzimšanas pabalstu. VSAA attiecībā uz savām atsaucēm nav ievērojusi APL 67.panta otrās daļas 6.puntu un tās nav pamatojusi savā lēmumā. VSAA, pieņemot Lēmumu, ir pieļāvusi materiālo un procesuālo normu pārkāpumus, tai skaitā nav pilnībā un vispusīgi noskaidrojusi visus lietā svarīgos apstākļus, ir izdarījusi kļūdainus secinājumus un nav piemērojusi pareizās tiesību normas.

[3] Atbildētāja rakstiskajā paskaidrojumā prasību neatzīst, pamatojot to ar Lēmumā minētajiem argumentiem.

[4] Atbildētājas pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem.

Pieteicēja uz tiesas sēdi nav ieradusies. Pārbaudot lietas materiālus, tiesa konstatē, ka pieteicējai par tiesas sēdes vietu un laiku paziņots pienācīgā kārtā, tādēļ, pamatojoties uz APL 214.panta pirmo daļu, tiesa atzīst par iespējamu pieteikumu izskatīt bez pieteicējas klātbūtnes.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, pārbaudījusi lietas materiālus, noklausījusies atbildētājas pārstāves paskaidrojumus un izvērtējusi pierādījumus to kopsakarībā, atzīst, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[6] Pieteikumā tiesai pieteicēja lūdz tiesai:

1) atcelt Lēmumu;

2) izdot labvēlīgu administratīvo aktu par bērna piedzimšanas pabalsta izmaksāšanu.

Kā izriet no tiesu prakses, atteikums ir negatīvs administratīvs akts, kas neko nemaina personas tiesiskajā stāvoklī un tam nav turpinošas iedarbības.

Līdz ar to, nav iespējams runāt par atteikuma kā tāda spēka zaudēšanu vai atcelšanu. Atceļot atteikumu, personas tiesiskajā stāvoklī nekas nemainās. Tāpēc arī atteikuma gadījumā pieteikuma priekšmets tiesā ir labvēlīga administratīvā akta izdošana *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 3.marta spriedumu lietā SKA-34/2007)*. No minētā izriet, ka atteikumu kā negatīvu aktu nav iespējams atcelt, bet var tikai vērtēt, vai konkrētajā gadījumā ir iespējama labvēlīga administratīvā akta izdošana.

Kā atzinis Augstākās tiesas Senāts, skatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi (*sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA - 14/2007 17.punktu, 2007.gada 14.marta sprieduma lietā Nr.84/2007 9.1. un 9.2.punktu*).

Ņemot vērā minēto, tiesai šajā lietā ir jāizskata prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, pārbaudot, vai lietā pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanai nepieciešamie priekšnosacījumi.

Vienlaicīgi Augstākās tiesas Senāts ir atzinis, ka lemjot par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai parasti jāvērtē spēkā esošā tiesību norma, taču šim principam ir izņēmumi. Viens no šādiem izņēmumiem attiecas uz sociālajās tiesībās noteikto labumu gūšanu. Sociālo tiesību jomā tiesiskās situācijas maiņa neietekmē tiesības, kuras personai bija brīdī, kad viņa ar iesniegumu par šā labuma saņemšanu vērsās iestādē (*sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 8.novembra spriedumu lietā Nr.SKA - 431/2007)*. Tādos gadījumos noteicošais ir tas brīdis, kad iesniegums iesniegts iestādē, konkrētajā gadījumā - 2007.gada 13.augusts. Tādējādi šajā lietā tiesai jāpārbauda, vai pieteicējai bija tiesības uz bērna piedzimšanas pabalstu iesnieguma iesniegšanas brīdī.

Līdz ar to ir noskaidrojams, kādi normatīvie akti piemērojami attiecībā uz bērna piedzimšanas pabalstu, kādus priekšnoteikumus šie normatīvie akti paredz, lai varētu saņemt bērna piedzimšanas pabalstu, un, vai pieteicēja un viņas bērns atbilst šiem priekšnoteikumiem, ņemot vērā konkrētās lietas faktiskos apstākļus.

[7] Tiesa lietā konstatē šādus faktiskos apstākļus.

[7.1] Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju pieteicēja Latvijā nav nodarbināta no 2007.gada 1.janvāra.

[7.2] No 2007.gada 1.janvāra pieteicēja dzīvo Nīderlandē.

[7.3] 2007.gada 9.jūnijā pieteicējai un *M.L.* Nīderlandē piedzima dēls *R.L.*

[7.4] *M.L.* kopš 1997.gada ir nodarbināts Nīderlandē.

[7.5] *R.L.* Latvijā piešķirts personas kods */personas kods/*.

[7.6] Pieteicējas ģimenei kopš 2006.gada pirmā ceturkšņa Nīderlandē tiek maksāti ģimenes pabalsti par *E.L.* (p.k./*personas kods/*) un kopš 2007.gada trešā ceturkšņa arī par *R.L.*

[7.7] Saskaņā ar Iedzīvotāju Reģistra datu bāzē reģistrēto informāciju pieteicējas dzīvesvieta ir deklarēta Latvijā. */adrese/*. Savukārt par bērna tēvu, *M.L.*, norādīts, ka viņa deklarētā adrese ir */adrese/*, bet faktiskās adreses ir divas - */adrese/* un */adrese/*.

[7.8] *L.V.* 2007.gada 13.augustā VSAA Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas nodaļā iesniegusi iesniegumu bērna piedzimšanas pabalsta piešķiršanai par *R.L. (lietas 27.lapa)*.

[7.9] 2007.gada 14.decembrī VSAA Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas nodaļa pieņēmusi lēmumu Nr.22906738 „Par atteikumu piešķirt valsis sociālos pabalstus", pamatojoties uz to, ka pabalsta pieprasītajā pastāvīgi nedzīvo Latvijas teritorijā *(lietas 31.lapa)*.

[7.10] 2008.gada 22.janvārī VSAA tika saņēmis *L.V.* iesniegums, ar kuru viņa apstrīd 2007.gada 14.decembra VSAA Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas nodaļa pieņemto lēmumu Nr.22906738 *(lietas 32.lapa)*.

[7.11] 2008.gada 7.februārī Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra pieņēma lēmumu Nr.51-11/40/893, ar kuru tika atstāts negrozīts VSAA Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas nodaļas 2007.gada 14.decembra lēmums Nr.22906738 „Par atteikumu piešķirt valsts sociālos pabalstu" *(lietas 33.-35.lapa)*.

[8] Ievērojot lietas faktiskos apstākļus, proti, ka pieteicējas bērna tēvs dzīvo un strādā citā Eiropas Savienības dalībvalstī, attiecībā uz konkrēto gadījumu ir attiecināmi Eiropas Savienības tiesību akti, proti, piemērojama Regula Nr.1408/71 un Padomes Regula (EEK) Nr.574/72 (1972. gada 21. marts), ar kuru nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EEK) Nr.1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (turpmāk – Regula Nr.574/72).

[9] Regulas Nr.1408/71 2.panta pirmā daļa noteic, ka šī regula attiecas uz darba ņēmējiem, uz kuriem ir attiekušies vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību akti un kuri ir kādas dalībvalsts pilsoņi, vai kuri ir bezvalstnieki vai bēgļi, kas dzīvo kādā dalībvalstī, kā arī uz viņu ģimenes locekļiem [..].

Saskaņā ar Regulas Nr.1408/71 13.panta pirmo daļu darba ņēmējs, uz kuru attiecināma šī regula, ir pakļauts tikai vienas dalībvalsts tiesību aktiem, bet panta otrās daļas a) punkts paredz, ka uz darba ņēmēju, kas ir nodarbināts kādā no dalībvalstīm, attiecas šīs valsts tiesību akti, pat neraugoties uz to, ka viņš dzīvo citā dalībvalstī [..]. Savukārt šīs regulas 3.panta pirmā daļa noteic, ka uz personām, kuras dzīvo kādā dalībvalstī, uz kuru attiecas šī regula, attiecas tie paši pienākumi un tie paši pabalsti saskaņā ar jebkuras dalībvalsts tiesību aktiem, kā uz šīs valsts pilsoņiem.

Minētais nozīmē, ka darba ņēmējs gan tiesību (saņemt sociālo nodrošinājumu), gan arī pienākumu ziņā ir pakļauts tās dalībvalsts tiesību normām, kurā viņš ir nodarbināts.

Regulas Nr.1408/71 73.panta pirmā daļa noteic, ka darba ņēmējam, uz kuru attiecas kādas dalībvalsts, bet ne Francijas, tiesību akti, ir tiesības uz ģimenes pabalstiem, ko paredz pirmās dalībvalsts tiesību akti, tādiem viņa ģimenes locekļiem, kas dzīvo kādā citā dalībvalstī, tā, it kā viņi dzīvotu pirmajā valstī.

Augstāk minētās normas ir attiecināmas uz pieteicējas bērna tēvu, proti, viņam bija tiesības saņemt ģimenes pabalstus par ģimenes locekli – bērnu saskaņā ar Nīderlandes tiesību aktiem arī tad, ja bērns dzīvo citā dalībvalstī.

Regulas Nr.574/72 10.panta, kas regulē noteikumus, kas piemērojami gadījumos, kad pārklājas tiesības uz ģimenes pabalstiem vai ģimenes piemaksām, vai ja tajā pašā laikā vai kādā tā posmā darba ņēmējs ir secīgi bijis vairāku dalībvalstu tiesību subjekts, pirmā daļa noteic, ja tajā pašā laikposmā divām personām sakarā ar vienu un to pašu ģimenes locekli pienākas ģimenes pabalsti vai ģimenes piemaksas saskaņā ar Regulas Nr.1408/71 73.panta 1. vai 2. punktu vai 74.panta 1. vai 2. punktu, kā arī saskaņā ar šā ģimenes locekļa dzīvesvietas valsts tiesību aktiem, pārklājoties tiesībām uz ģimenes piemaksām vai ģimenes pabalstiem, piemēro tos noteikumus, kurus paredz ģimenes locekļa dzīvesvietas valsts tiesību akti. Tālab ņem vērā tiesības uz ģimenes pabalstiem vai ģimenes piemaksām saskaņā ar Regulas Nr.1408/71 74.panta 1. vai 2. punktu tā, it kā tās būtu tiesības, kas ir iegūtas saskaņā ar attiecīgā ģimenes locekļa dzīvesvietas valsts tiesību aktiem.

Minētais nozīmē, ka par pabalstu izmaksu atbildīga tā valsts, kurā dzīvo ģimenes loceklis, par kuru pabalsts maksājams, proti, bērns.

Tiesa norāda, ka Regulas Nr.1408/71 un Nr.574/72 piemērojamas ar mērķi, lai sekmētu pilnīgu sociālo drošību, bet tai pat laikā nodrošinātu, ka izmaksājamie pabalsti nepārklājas.

Turklāt, ar ģimenes pabalstiem ir jāsaprot gan ģimenes valsts pabalsts, gan arī bērna kopšanas pabalsts Latvijas tiesību aktu izpratnē, kas izriet no Regulas Nr.1408/71 1.panta u) punkta i) apakšpunktā definētā „ģimenes pabalstu" jēdziena, proti, ar to jāsaprot visi pabalsti natūrā vai skaidrā naudā, kas paredzēti, lai veiktu ģimenes izmaksas saskaņā ar 4.panta 1.punkta h) apakšpunktā paredzētajiem tiesību aktiem (ģimenes pabalsti), izņemot I pielikumā minētos speciālos bērna piedzimšanas pabalstus, bet atbilstoši ii) apakšpunktam ģimenes piemaksas nozīmē regulārus naudas pabalstus, kas piešķirti vienīgi atbilstīgi ģimenes locekļu skaitam un attiecīgā gadījumā, viņu vecumam.

Par to, ka ar ģimenes pabalstiem Latvijas tiesību aktu izpratnē jāsaprot gan ģimenes valsts pabalsts, gan arī bērna kopšanas pabalsts, liecina

definīcijā lietotais izteiksmes veids, ar kuru jēdziens „ģimenes pabalsti" tiek attiecināts uz „visiem pabalstiem natūrā vai skaidrā naudā". Regulas Nr.1408/71 4.panta pirmā daļa paredz, ka šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar dažādas sociālā nodrošinājuma jomas, tostarp, ģimenes pabalstus. Tātad, tiesību akts, kas regulē konkrētu sociālā nodrošinājuma jomu, ir pilnībā pakļauts šīs regulas ietekmei, izņemot šajā regulā noteiktos izņēmumus. Šajā gadījumā izņēmums ir bērna piedzimšanas pabalsts. Tādējādi uz visiem citiem pabalstiem, kas saistīti ar ģimenes sociālo nodrošinājumu, attiecināms jēdziens „ģimenes pabalsti". Minēto apstiprina arī Eiropas Kopienu tiesu judikatūrā lietotie termini, piemēram, Eiropas Kopienu tiesas Pirmās palātas 2005.gada 7.jūlija spriedumā lietā C-153/03 Caisse nationale des prestations familiales pret *U.W.*, laulātā uzvārdā *S.*, kur tika interpretēta Regulas Nr.574/72 10.panta 1. punkta b) apakšpunkta i) daļa, kur ar ģimenes pabalstu tiek saprasts arī bērna kopšanas pabalsts u.c.

Tas nozīmē, ka dalībvalstu atbildīgās institūcijas, pieprasot un salīdzinot informāciju par ģimenes pabalstiem, kas saņemti dalībvalstīs, ņem vērā visus ģimenes pabalstus, neatkarīgi no tā, kā tie ir nosaukti dalībvalstu tiesību aktos.

Ievērojot to, ka ģimenei kopš 2007.gada trešā ceturkšņa Nīderlandē tiek maksāti ģimenes pabalsti par *R.L.*, atzīstams, ka pieteicējai nav tiesību ne uz bērna kopšanas pabalstu, ne arī uz ģimenes valsts pabalstu, ņemot vērā Regulu Nr.1408/71 un 574/72 noteikumus.

Līdz ar to ir pārbaudāms, vai pieteicēja un viņas bērns atbilst bērna piedzimšanas pabalsta, kuru neregulē Eiropas Savienības tiesību akti, saņemšanas priekšnoteikumiem, kuri noteikti Latvijas tiesību aktos.

[10] Valsts sociālo pabalstu likuma *(šeit un turpmāk likuma redakcijā, kas bija spēkā uz 2007.gada 13.augustu, kad pieteicēja vērsās VSAA Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas nodaļā ar iesniegumu)* 3.panta otrās daļas 1.punkts noteic, ka vienreizējais pabalsts ir bērna piedzimšanas pabalsts. Šā likuma 4.panta pirmā daļa noteic, ka tiesības uz valsts sociālajiem pabalstiem ir Latvijas pilsoņiem, nepilsoņiem, ārvalstniekiem un bezvalstniekiem, kuriem piešķirts personas kods un kuri pastāvīgi dzīvo Latvijas teritorijā. Savukārt panta trešā daļa paredz, ka tiesības uz bērna piedzimšanas pabalstu [..], ir visām šā panta pirmajā daļā minētajām personām, ja to bērniem vai to adoptētajiem bērniem ir piešķirts personas kods.

Tātad galvenais priekšnoteikums, lai uz pieteicēju un viņas bērnu varētu attiecināt Latvijas tiesību aktus gan Eiropas Savienības tiesību aktu kontekstā, gan arī no Valsts sociālo pabalstu likuma viedokļa, ir pastāvīgas dzīvesvietas esamība Latvijas teritorijā.

Lietā nav strīda par to, ka gan pieteicēja, gan arī *R.L.* ir Latvijas pilsoņi un bērnam ir piešķirts personas kods pirms pieteicēja vērsās ar iesniegumu VSAA.

Tāpat arī nav strīda par to, ka sociālās iemaksas par pieteicēju Latvijā ir veiktas līdz 2007.gada janvārim un viņa šajā laikā ir dzīvojusi Latvijā deklarētajā dzīvesvietā. Pirms bērna dzimšanas pieteicēja dzīvojusi Nīderlandē, kur arī 2007.gada 9.jūnijā bērns ir dzimis.

Līdz ar to ir novērtējams, vai tas, ka pieteicēja ir aizbraukusi uz citu dalībvalsti dzīvot, nozīmē, ka viņas pastāvīgā dzīvesvieta ir šī dalībvalsts un otrādi – vai Latvija vairs nav pieteicējas pastāvīgā dzīvesvieta.

Pastāvīgās dzīvesvietas jēdziena saturs noskaidrojams kontekstā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem, jo pieteicēja ir Eiropas Savienības pilsone, bet Savienības pilsonība ikvienam Savienības pilsonim nodrošina primāras un individuālas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ievērojot Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī tā īstenošanai noteiktos pasākumus.

Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā reglamentē Direktīva Nr.2004/38.

Minētās Direktīvas kontekstā uz pieteicēju ir attiecināms Eiropas Savienības pilsoņa jēdziens, nevis ģimenes locekļa jēdziens, jo pieteicēja ir Eiropas Savienības pilsone, tādējādi viņa bauda visas tiesības, ko paredz fizisko personu pārvietošanās brīvība. Ģimenes locekļa statusam būtu nozīme tad, ja pieteicēja būtu kādas trešās valsts pilsone, kuriem nav patstāvīgu tiesību pārvietoties pa Eiropas Savienību bez ģimenes locekļa statusa.

Saskaņā ar Direktīvas 3.panta pirmo daļu to piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2.panta 2.punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem.

Direktīva reglamentē divus uzturēšanās veidus citā dalībvalstī, kurai persona nav valstiski piederīga – uzturēšanos un pastāvīgo uzturēšanos.

Atbilstoši Direktīvas 6.panta pirmajai daļai Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā uz laiku līdz trim mēnešiem, neizvirzot viņiem nosacījumus vai formalitāšu ievērošanu, izņemot prasību, ka viņiem jābūt derīgai personas apliecībai vai pasei. Tiesības uzturēties ilgāk par trim mēnešiem citā dalībvalstī regulē 7.pants.

Savukārt, pastāvīgās uzturēšanās tiesības atbilstoši Direktīvas 16.panta pirmajai daļai Savienības pilsonis iegūst tikai tad, ja likumīgi un nepārtraukti ir uzturējies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus. Saskaņā ar panta trešo daļu uzturēšanās nepārtrauktību neietekmē īslaicīga prombūtne, kas nav ilgāka par sešiem mēnešiem gadā, vai ilgāka prombūtne obligātā militārā dienesta dēļ, vai vienreizēja prombūtne, kas nav ilgāka par divpadsmit secīgiem mēnešiem, svarīgu iemeslu dēļ, piemēram, grūtniecība un dzemdības, nopietna slimība, mācības vai arodmācības, vai norīkojums darbā citā dalībvalstī vai trešā valstī. Panta ceturtā daļa noteic, ka tiklīdz pastāvīgas uzturēšanās tiesības ir

iegūtas, tās var zaudēt tikai tad, ja prombūtne no uzņēmējas dalībvalsts ir ilgāka par diviem secīgiem gadiem.

Turklāt, pastāvīgās uzturēšanās tiesības jāapliecina ar dokumentu, ko paredz Direktīvas 19.panta pirmā daļa, kas noteic, ka saņemot pieteikumu, dalībvalstis, pārliecinājušās par uzturēšanās ilgumu, Savienības pilsoņiem, kuriem ir pastāvīgas uzturēšanās tiesības, izsniedz dokumentu, ar ko apliecina pastāvīgu uzturēšanos.

No iepriekš minētā secināms, ka Eiropas Savienības tiesību akti precīzi definē, kā būtu vērtējama Eiropas Savienības pilsoņu uzturēšanās citā dalībvalstī brīvas fizisko personu kustības ietvaros.

Tātad, lai uzskatītu, ka pieteicēja pastāvīgi uzturas Nīderlandē, viņai bija jāuzturas šajā valstī ne mazāk kā pieci gadi. Minēto neietekmē ne tas, ka pieteicēja ir nodibinājusi faktiskas laulības attiecības ar *M.L.*, ne tas, ka pieteicējai Nīderlandē ir piedzimis bērns, tāpat arī faktam, ka pieteicēja nestrādā Latvijā kopš 2007.gada 1.janvāra, uz ko atsaukusies atbildētāja, nav nozīmes.

Ievērojot minēto, atzīstams, ka pieteicējas pastāvīgā dzīvesvieta 2007.gada 13.augustā vēl aizvien bija Latvijas teritorija, jo citas pastāvīgas dzīvesvietas Eiropas Savienības tiesību aktu izpratnē pieteicējai nebija.

[11] Saskaņā ar Valsts sociālo pabalstu likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu bērna piedzimšanas pabalstu bērna piedzimšanas gadījumā piešķir vienam no bērna vecākiem. Otrā daļa noteic, ka tiesības saņemt bērna piedzimšanas pabalstu rodas no astotās bērna dzīvības dienas [..], bet trešā daļa noteic, ka bērna piedzimšanas pabalstu izmaksā par katru bērnu tādā apmērā, kāds bijis noteikts bērna piedzimšanas dienā.

Ministru kabineta 2005.gada 8.marta noteikumu Nr.166 „Kārtība, kādā piešķir un izmaksā bērna piedzimšanas pabalstu” *(redakcijā, kas bija spēkā uz bērna piedzimšanas dienu 2007.gada 9.jūnijā)* 2.punkts paredzēja, ka pabalsta apmērs ir 296 lati – 100 % no zīdaiņa pūriņa (pielikums) vērtības naudas izteiksmē. Turklāt par otrā bērna piedzimšanu papildus pabalstam piešķir 150 latu.

Ievērojot sprieduma 10. un šajā punktā minēto, pieteicējai un viņas bērnam ir tiesības uz bērna piedzimšanas pabalstu Ls 296 latu apmērā un piemaksu Ls 150 apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. pantu, 253.panta pirmo un otro daļu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

apmierināt *L.V.* pieteikumu par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2008.gada 7.februāra lēmuma Nr.51-11/40/893 atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, izmaksājot bērna piedzimšanas pabalstu.

Atcelt Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2008.gada 7.februāra lēmumu Nr.51-11/40/893 ar tā pieņemšanas dienu.

Uzlikt par pienākumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai viena mēneša laikā no šā sprieduma spēkā stāšanās dienas izmaksāt *L.V.* bērna piedzimšanas pabalstu.

Piedzīt no atbildētājas – Latvijas Republikas - par labu *L.V.* samaksāto valsts nodevu Ls 10 (desmit latu) apmērā.

Tiesas spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2010.gada 28.jūnijā.

Tiesnese (paraksts) L.Andersone

NORAKSTS PAREIZS
Tiesnese _____ L.Andersone
Administratīvā rajona tiesa
Rīgā, 2010.gada 28.jūnijā.